

Krzysztof Michalski

Bibliography

I. Authored books

1. *Heidegger i filozofia współczesna* (Heidegger and Contemporary Philosophy). Państwowy Instytut Wydawniczy, Warsaw 1978, 235 pp.
2nd edition: Państwowy Instytut Wydawniczy, Warsaw 1998, 285 pp.
2. *Logika i czas. Próba analizy Husserlowskiej teorii sensu*. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warsaw 1988, 215 pp.
 - 2.a. English edition: *Logic and Time. An Essay on Husserl's Theory of Meaning*. Transl. Czerniawski, A.; Boston Studies in the Philosophy of Science, vol. 185; Kluwer Academic Publishers, Dordrecht/Boston/London 1996, 162 pp.
 - 1.a. and 2.b. Russian edition: *Логика и время. Хайдеггер и современная философия*. Russian translation of *Heidegger i filozofia współczesna* (Heidegger and Contemporary Philosophy) and *Logika i czas* (Logic and Time), Territoria budushchego, Moscow 2010, 424 pp.
3. *Płomień wieczności. Eseje o myślach Fryderyka Nietzschego*. Znak, Cracow 2007, 300 pp.
 - 3.a. English edition: *The Flame of Eternity*. Princeton University Press, January 2012.
 - 3.b. Russian edition: *Пламень вечности. Девять эссе о мысли Фридриха Ницше*. Moscow University Press 2012.
4. *Zrozumieć przemijanie* (Understanding Time. Selected Essays). Biblioteka kwartalnika Kronos. Fundacja Augusta Hrabiego Cieszkowskiego. Warsaw 2011, 470 pp.
5. *Eseje o Bogu i śmierci*. Kurhaus Publishing, Warsaw 2014, 188 pp.

II. Edited series, journals and books

1. *Castel Gandolfo Colloquia*

Klett-Cotta, Stuttgart, 1985 - 1998

- Vol. 1 *Der Mensch in den modernen Wissenschaften* (Castelgandolfo-Gespräche I 1983). 1985, 204 pp.
Serbo-Croatian edition: *Covek v Modernim Naukama*. Knjizevna Zajednica Novog Sada, Novi Sad 1986, 182 pp.
First Polish edition: *Człowiek w nauce współczesnej*. Rozmowy w Castel Gandolfo. Kolekcja «Znaki Czasu», vol. 52; Editions du Dialogue, Paris 1998, 241 pp.
Second Polish edition: Znak 2006, 205 pp.
Hungarian edition: *A modern tudományok emberképe*, Gondolat, Budapest 1988, 256 pp.
Czech edition: *Člověk v moderních vědách*. Transl. Pechar, J., and others; Filozofický ústav ČSAV, Prague 1992, 153 pp.
- Vol. 2 *Über die Krise* (Castelgandolfo-Gespräche II 1985). 1986, 206 pp.
Serbo-Croatian edition: *O Krizi*. Knjizevna Zajednica Novog Sada. Novi Sad 1987, 201 pp.
Polish edition: *O kryzysie*. Res Publica Press, Warsaw 1992, 181 pp.
Czech edition: *Pojem krize v dnešním myšlení*. Filozofický ústav ČSAV, Prague 1992, 149 pp.
- Vol. 3 *Europa und die Folgen* (Castelgandolfo-Gespräche III 1987). 1988, 346 pp.
Polish edition: *Europa i co z tego wynika*. Res Publica Press, Warsaw 1990, 365 pp.
- Vol. 4 *Europa und die Civil Society* (Castelgandolfo-Gespräche IV 1989). 1991, 276 pp.
Polish edition: *Europa i społeczeństwo obywatelskie*. Znak, Cracow 1994, 253 pp.
- Vol. 5 *Die liberale Gesellschaft* (Castelgandolfo-Gespräche V 1992). 1993, 242 pp.
Polish edition: *Spoleczeństwo liberalne*. Znak, Cracow 1996, 210 pp.
Czech edition: *Liberální společnost*. Filozofický ústav ČSAV, Prague 1994, 189 pp.
- Vol. 6 *Identität im Wandel* (Castelgandolfo-Gespräche VI 1994). 1995, 209 pp.
Polish edition: *Tożsamość w czasach zmiany*. Znak, Cracow 1996, 192 pp.
- Vol. 7 *Aufklärung heute* (Castelgandolfo-Gespräche VII 1996). 1997, 258 pp.
Polish edition: *Oświecenie dzisiaj*. Znak, Cracow 1999, 231 pp.
- Vol. 8 *Am Ende des Millenniums: Zeit und Modernitäten* (Castelgandolfo-Gespräche VIII 1998). 2000, 220 pp.

Polish edition: *Koniec tysiąclecia*. Znak / Fundacja Batorego. Cracow/Warsaw 1998, 172 pp.

- 1.a. Outside the Academy: Papers from the Papal Symposia at Castelgandolfo and Vienna, 1983 – 1996. In: *Common Knowledge*, Winter 1998, vol. 7, nr. 3, p. 20-117. With contributions by J.B. Elshtain, C.F. v. Weizsäcker, E. Le Roy Ladurie, Franz Cardinal König, Wilhelm Halbfass, Roger Cardinal Etchegaray, Bernard Lewis and Stanly Rosen.
- 1.b. *Rozmowy w Castel Gandolfo* (new complete Polish edition of Colloquia I - VIII), 2 vols. Znak i Centrum Myśli Jana Pawła, Warsaw/Cracow 2010, 1269 pp.

2. ***Transit – Europäische Revue***
Verlag Neue Kritik, Frankfurt/Main

- No. 1. Osteuropa - Übergänge zur Demokratie? (Winter 1990/1991).
- No. 2. Rückkehr der Geschichte (Summer 1991).
- No. 3. Die Mühen der Ebene (Winter 1991/1992).
- No. 4. Politische Kultur (Summer 1992).
- No. 5. Gute Gesellschaft (Winter 1992/1993).
- No. 6. Dilemmas der Sozialpolitik / Vergangenheiten (Summer 1993).
- No. 7. Macht Raum Europa / Magisches Prag? (Spring 1994).
- No. 8. Das Europa der Religionen (Winter 1994/1995).
- No. 9. Ex occidente lux? (Summer 1995).
- No. 10. Wien. Jahrhundertwende / Prag. Moral und Politik (Fall 1995).
- No. 11. Generation ohne Eigenschaften? (Spring 1996).
- No. 12. Die Zukunft des Wohlfahrtsstaats (Fall 1996).
- No. 13. Medien und Demokratie (Spring 1997).
- No. 14. Demokratische Politik: Die Agenda der Zukunft (Winter 1997).
- No. 15. Vom Neuschreiben der Geschichte (Summer 1998).
- No. 16. Über die Quellen des Hasses / Europas Grenzen (Spring 1999).
- No. 17. Kultur Politik Globalisierung / Europäische Verfassung. Eine Debatte (Fall 1999).
- No. 18. 1989 und die Folgen (Winter 1999/2000).

- No. 19. Rückkehr der Moderne? / Triumph des Marktes? (Summer 2000).
Includes: Der sterbende Gott. Transl. Griese, F., p. 105-122
(other versions see III.54.).
- No. 20. Polen und Europa (Winter 2000/2001).
Includes: Jozef Tischners Philosophie. Transl. Griese, F., p. 178-188
(other versions see III.52.).
- No. 21. Westerweiterung? Sprachenpolitik / Politik und Werte (Summer 2001).
Includes: „Politik und Werte“, p. 208-218 (other versions see III.55.).
- No. 22. Das Gedächtnis des Jahrhunderts (Winter 2001/2002).
- No. 23. Avantgarde / Gewalt und Vertreibung / Litauen, Ukraine (Summer 2002).
- No. 24. Zukunft der Gewerkschaften. Transnationale Demokratie. In memoriam H.-G. Gadamer (Winter 2002/2003).
- No. 25. Polen im neuen Europa / Populismus (Spring 2003).
- No. 26. Europäische Verbindlichkeiten (Winter 2003/2004).
- No. 27. Europäische Verbindlichkeiten II (Summer 2004).
- No. 28. „1984“ - neu gelesen / Was hält Europa zusammen? (Winter 2004/2005).
Includes: Was hält Europa zusammen? (with Kurt Biedenkopf, Bronislaw Geremek and Michel Rocard), p. 82-93 (other versions see III.61.).
- No. 29. Ukraine / Dimensionen der Ungleichheit (Summer 2005).
Includes: Gott zu lieben. Johannes Paul II (1920-2005): Transl. Pollack, M., p. 5-13
(other versions see III.62.).
- No. 30. Europäische Krise? Geschichte und Gedächtnis (Winter 2005/2006).
- No. 31. Religion und politische Kultur / Osteuropäische Exkursionen (Summer 2006).
- No. 32. Über Solidarität – Sozialmodelle in Europa und den USA (Winter 2006/2007).
- No. 33. Tod in der modernen Gesellschaft / Philosophie und Dissidenz – Jan Patočka zum 100.Geburtstag/ Populismus (Summer 2007).
Includes: Nihilismus: Ein Ort für Gott. Transl. Stroinska, D., p.176-189 (other versions see III.68.).
- No. 34. Leszek Kołakowski zum 80. Geburtstag. In memoriam Anna Politkowskaja (Winter 2007/2008).
Includes: Die Zerbrechlichkeit des Ganzen. Zum 80. Geburtstag von Leszek Kolakowski. Transl. Weiler, T., p. 5-19 (other versions see III.70.).
- No. 36. Klimapolitik und Solidarität (Winter 2008/2009).
- No. 37. Politik der Vielfalt (Summer 2009).

- No. 38. Vereintes Europa – geteilte Geschichte/ Zwanzig Jahre 1989 (Winter 2009/2010).
- No. 39. Den Säkularismus neu denken: Religion und Politik in Zeiten der Globalisierung (Summer 2010).
- No. 40. Das Zeitalter der Ungewissheit (Winter 2010/2011).
- No. 41. Kunst – Gesellschaft – Politik (Summer 2011)
- No. 42. Russland: Rückkehr der Politik (Winter 2011/2012)
3. Martin Heidegger. *Budować Mieszkać Myśleć. Eseje wybrane* (Bauen Wohnen Denken. Ausgewählte Essays). Selected, edited and introduced by KM. Transl. Pomian, K., Tischner, J., et al., Czytelnik, Warsaw 1977, 335 pp.
4. Hans-Georg Gadamer. *Rozum, Slowo, Dzieje. Szkice wybrane* (Reason, Word, Event. Selected Essays). Selected, edited and introduced by KM. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warsaw 1979, 284 pp.
Second, augmented edition 2000, 319 pp.
5. *Logik und Zeit. Offene Systeme II*. Co-edited with Maurin, K. and Rudolph, E. Kett-Cotta, Stuttgart 1981, 416 pp.
Includes: Sinn und Tatsache. Über Husserls Auseinandersetzung mit dem Psychologismus, p. 329-371 (Polish version: see III.28.).
6. What Holds Europe Together? Conditions of European Solidarity, vol.1. CEU Press, Budapest/New York 2006, 192 pp.
7. Religion in the New Europe. Conditions of European Solidarity, vol. 2. CEU Press, Budapest/New York 2006, 146 pp.
8. *Europa laica e puzzle religioso*. Co-edited with Nina zu Fürstenberg, Marsilio Editori, Venice 2005, 195 pp.
9. Woran glaubt Europa? Religion und politische Kultur im neuen Europa. Passagen Verlag, Vienna 2007, 243 pp.

III. Articles in periodicals and anthologies

1. Głosy czasu (journal review of *Stimmen der Zeit*. Herder Verlag, Freiburg in Breisgau.). In: *Człowiek i światopogląd*, 1969, no.7-8, p. 154-166.
2. Antynomie spinozjańskie. In: *Współczesność*, 1970, no. 3 (308), p. 10.
3. Wobec Barbarzyńców (book review of Dawson, Ch.: *Formowanie się chrześcijaństwa*. Pax, Warsaw 1969). In: *Człowiek i Światopogląd*, 1970, no. 7 (60), p. 132-138.
4. Jean Pierre Vernant. Źródła myśli greckiej (book review of Vernant, J-P.: *Źródła myśli greckiej*. PWN, Warsaw 1969). In: *Człowiek i Światopogląd*, 1970, no. 4 (57), p. 155-158.
5. Journal of the History of Philosophy 1968/1969 (journal review). In: *Studia Filozoficzne*, 1970, no. 4(65)-5(66), p. 278-282.
6. Quine: z punktu widzenia logiki (book review of Quine, W. van Orman: *Z punktu widzenia logiki*. PWN, Warsaw 1969.). In: *Studia Filozoficzne*, 1971, no. 1, p. 201-204.
7. Blaski i cienie fizyki (conversation with Włodzimierz Zawadzki). In: *Współczesność*, 4-17 April 1971, no. 7 (338), p. 3.
8. Dwaj filozofowie (book review of Cichowicz, S.: *Filozof i istnienie. U Podstaw teodycei G.W. Leibniza*. PWN, Warsaw 1970.). In: *Nowe Książki*, 30 April 1971, no. 8 (508), p. 493-495.
9. Jerzy Szacki o tradycji (book review of Szacki, J.: *Tradycje. Przegląd problematyki*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warsaw 1971, 291 pp.). In: *Człowiek i Światopogląd*, 1971, no. 3 (68).
10. Wspólnota wobec prawdy. In: *Człowiek i Światopogląd*, 1971, no. 3 (68).
11. Źle o niepokorności. In: *Znak*, 1972, no. 216.
[www.miesiecznik.znak.com.pl/archiwumcyfrowe/70s/1972/216.pdf](http://www miesiecznik.znak.com.pl/archiwumcyfrowe/70s/1972/216.pdf)
12. Milczenie filozofa. In: *Studia Filozoficzne*, 1972, no. 11-12 (84-85).
- 12.a. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 61-84.
13. Leibniz i istnienie (book review of Cichowicz, S.: *Filozof i istnienie. U podstaw teodycei G. W. Leibniza*. PWN, Warsaw 1970.). In: *Człowiek i Światopogląd*, 1972, no. 3, p. 264-268.
14. Martin Heidegger: fenomenologia i teologia (book review of Heidegger, M.: *Phänomenologie und Theologie*. Klostermann, Frankfurt am Main 1970, 48 pp.). In: *Studia Filozoficzne*, 1972, no. 10, 204-208.
15. Ku samej rzeczy. In: *Studia Filozoficzne*, 1973, no. 10 (95), p. 83-106.

16. Martin Heidegger i problem prawdy. In: *Studia Filozoficzne*, 1974, no. 12. (109), p. 39-63.
- 16.a. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 85-125.
17. Heidegger i plotka. In: *Literatura*, 28 November 1974, p. 7.
18. Martin Heidegger: pisma wczesne (book review of Heidegger, M.: *Frühe Schriften*. Vittorio Klostermann, Frankfurt am Main 1972.). In: *Studia Filozoficzne*, no.1 (98), 1974, p. 192-196.
19. W filozoficznej prasie RFN (1). In: *Studia Filozoficzne*, 1974, no. 9 (106), p. 129-134.
W filozoficznej prasie RFN (2). In: *Studia Filozoficzne*, 1974, no. 11(108), p. 209-213.
W filozoficznej prasie RFN (3). In: *Studia Filozoficzne*, 1975, no. 1 (110), p. 161-166.
W filozoficznej prasie RFN (4). In: *Studia Filozoficzne*, 1975, no. 3 (112), p. 171-177.
W filozoficznej prasie RFN (5). In: *Studia Filozoficzne*, 1975, no. 9 (118), p. 151-158.
20. Uczucie i fenomenologia. In: *Teksty*, 1974, no. 2 (14), p. 106-120.
21. Heidegger – filozof i czas. In: *Teksty*, 1974, no. 6 (18).
22. Heidegger. In: *Twórczość*, August, 1975, no. 8 (361), 87-100.
- 22.a. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 167-190.
- 22.b. Reprinted as Preface to: Martin Heidegger. *Budować Mieszkać Myśleć. Eseje wybrane* (see II. 3.), p. 5-26.
23. Walter Biemel o Heideggerze (book review of Biemel, W.: *Heidegger*. Hamburg 1973). In: *Studia Filozoficzne*, 1975, no. 7 (116), p. 199-203.
24. Problem metody w filozofii Heideggera. (book review of Gethmann, C.F.: *Verstehen und Auslegung. Das Methodenproblem in der Philosophie Martin Heideggers*. Bonn 1974). In: *Studia Filozoficzne*, 1975, no. 10-11, p. 151-157.
25. O hermeneutyce Gadamera. In: *Pamiętnik Literacki*, 1975, no. 1, p. 414-424.
- 25.a. Extended version: Hans-Georg Gadamer i hermeneutyka. In: *Humanitas I*, Wrocław 1978, p. 107-121.
- 25.b. Reprinted as: Antropologia i hermeneutyka Hansa-Georga Gadamera. In: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 263-284.
26. O recepcji Heideggera. In: *Teksty*, 1976, no. 2 (26), p. 171-175.
27. Heidegger. In: *Kultura*, 18 July 1976, p. 4.
28. Przestrzeń nadziei (book review of Tischner, J.: *Świat ludzkiej nadziei*. ZNAK, Cracow 1970.). In: *Twórczość*, 1976, no. 12, p. 126-128.
29. Próba interpretacji. „Przedmowa“ do pierwszego wydania „Krytyki czystego rozumu“. In: *Teksty*, 1976, no. 3 (27), p. 11-29.

- 29.a. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 23-41.
30. Granice filozofii transcendentalnej. In: *Dziedzictwo Kanta*, PWN, Warsaw 1976.
- 30.a. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 43-60.
31. Mathematik als Sprache der Physik (Co-Author: Maurin, K.). In: *Philosophia Naturalis*, 1976, no. 4., vol. 16, p. 363-382.
32. O źródła filozofii. In: *Teksty*, 1977, no. 3, p. 67-76.
33. Nowy tom dzieł Heideggera (book review of Heidegger, M.: *Logik. Die Frage nach der Wahrheit*. Klostermann, Frankfurt am Main, 1976.). In: *Studia Filozoficzne*, 1977, no. 7, p. 137-141.
34. Słownik terminologiczny. In: Martin Heidegger. *Budować Mieszkać Myśleć. Eseje wybrane* (see II. 3.), p. 337-347.
- 34.a. Reprinted as: Słownik pojęć filozofii Martina Heideggera. In: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 233-243.
35. Gadamer. In: *Twórczość*, 1979, no. 1, p. 89-107.
- 35.a. Abridged version in: Gadamer, H.-G., *Rozum, słowo i dzieje. Szkice wybrane* (see II. 4.), p. 5-17.
- 35.b. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 247-261.
- 35.c. French version: Essai sur Gadamer. Transl. Dyèvre, L. In: *Esprit* 1982, no. 3.
36. Świat, dzieje, mit i polityka (book review of: Gerd Brand: *Welt, Geschichte, Mythos und Politik*. Walter de Gruyter, Berlin / New York 1978, L+250 pp.). In: *Studia Filozoficzne*, 1979, no. 6 (163), p. 165-167.
37. Sens i fakt. O polemice Husserla z psychologizmem. In: *Studia Filozoficzne*, 1980, no. 2 (171), p. 83-108.
- 37.a. German version in: *Logik und Zeit. Offene Systeme II* (see II.5.)
38. Czas, świadomość, rzeka czasu. In: *Twórczość*, July 1981, no. 7 (432), p. 86-108.
- 38.a. German version: Zeit, Bewußtsein, Zeitfluß. Transl. Hummel, J. In: Rudolph, E. and Störe, E. (eds.), *Geschichtsbewusstsein und Rationalität*. Stuttgart 1982, p. 313-343.
- 38.b. Reprinted in: *Nauka, religia, dzieje : co to znaczy realnie być...?* Seminarium Interdyscyplinarne w Castel Gandolfo, 16-19 sierpnia 1980, pod red. Jerzego Janika; Rome 1981, p. 114-149.
- 38.c. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 127-164.
39. Ragione, linguaggio, realtà. In: *Il nuovo Areopago*, 1981, no. 3.
- 39.a. German version: Sprache – Wirklichkeit – Vernunft. In: Busek, E. and Peterlik, M. (eds.): *Sprache und Phantasie. Ein Gespräch zwischen Wissenschaft und Politik*. Verlag für Geschichte und Politik, Vienna 1984, p. 14-18.

40. Husserl i Kartezjusz: Kiedy świat wydaje się nam niezrozumiały. In: *Studia Filozoficzne*, 1985, no. 4 (233), p. 3-16.
- 40.a. German version: Husserl und Descartes: Wann wird die Welt unverständlich? In: Rudolph, E. (ed.): *Naturphilosophische Studien II. Positionen der Descarteskritik*, Protestant Institute for Interdisciplinary Research, Texts & Materials Series A, no. 22, p. 33-50.
41. Iron Laws and Personal Responsibility. Transl. Kohák, E. In: *Cross Currents. A Yearbook of Central European Culture*, 1988, no. 7, p. 129-135.
- 41.a. Polish version: Spiżowe prawa dziejów a odpowiedzialność jednostki. Transl. Graczyk, P. In: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 347-358.
42. Eine Wunde in Europa. „Osteuropa“ und die Frage nach einer europäischen Identität. In: *Academia. Zeitschrift für Politik und Kultur*, 1988, no. 4, vol. 39, p. 16-19.
43. Jan Patočka: in memoriam. In: *Res Publica*, 1988, no. 4, p. 148-149.
44. „Ein Problem, eine Not, eine Wunde.“ Osteuropa auf der Suche nach seiner europäischen Identität. In: *Academia*, April 1989, no. 2, p. 69-72.
45. Społeczeństwo obywatelskie. In: *Gazeta Wyborcza*, 10-11 February 1990.
46. Die Versuchung der Geschichte. Einige Bemerkungen zur Philosophie in Mitteleuropa. In: Cieślińska N., Rudziński P. (eds.): *Fermentum massae mundi. Jackowi Wóźniakowskiemu w siedemdziesiątę rocznicę urodzin*. Agora, Warsaw 1990.
- 46.a. Polish version: Historia jako pokusa. Kilka uwag o filozofii w Europie Środkowej. In: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 359-366.
- 46.b. Historia jako pokusa. In: *Gazeta Wyborcza*, 2013, no. 46.
47. Europa Środkowa na Drodze ku Demokracji. In: *Zawierzyć Człowiekowi. Księdzu Józefowi Tischnerowi na sześćdziesiątą urodziny*. Znak, Cracow 1991, p. 484-493.
48. Perspektiven europäischer Kultur und die Rolle ost-mitteleuropäischer Nationen. In: Zöllner, Michael (ed.): *Europäische Integration als Herausforderung der Kultur: Pluralismus der Kulturen oder Einheit der Bürokratien?* 5. Kongress „Junge Wissenschaft und Kultur“, Erfurt, 22-24 May 1991. Veröffentlichungen der Hanns Martin Schleyer-Stiftung, vol. 35; MA Akademie-Verlag, Essen 1992, p. 20-27.
49. Mitotwórcy czy krytycy. O literatach, intelektualistach i polityce. In: *Tygodnik Powszechny*, 24 May 1992.
- 49.a. German version: Von Mythen durchwachsen. Über Literaten, Intellektuelle und Politik. Trans. Klimkiewicz, H. In: *Was – Zeitschrift für Kultur und Politik*, July 1992, no. 69, p. 5-13.
- 49.b. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 433-443.
50. Wstęp. In: Krasnodębski, Z. and Nellen, K. (eds.): *Świat Przeżywany. Fenomenologia i Nauki Społeczne*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warsaw 1993, p. 7-8.

51. O nihilizmie historii. In: *Res Publica*, 1994, no 11., p. 16-20.
52. Nach dem Umbruch im Osten Europas: Was tun? In: *Club AAB*, 1995, no. 25-26, p. 59-65.
53. Historyczność historii i głupota pojęć. O nihilizmie Nietzschego. In: *Kwartalnik Filozoficzny*, 1995, no. 1, vol. 23, p. 45-61.
- 53.a. English version: Nietzsche and the Nihilism of History. In: Figal, G. and Rudolph, E. (eds.): *Internationale Zeitschrift für Philosophie*, 1997, no. 2, p. 312-324.
- 53.b. Croatian version: Nietzsche i nihilizam historije. In: *Čemu. Časopis studenata filozofije*, 1995, vol. 2, no. 2 (6), p. 89-101.
54. List z Wiednia. Lewica, Prawica, Ekonomia, Bęc. In: *Tygodnik Powszechny*, 10 March 1996.
55. List z Wiednia. O niebezpieczeństwach nowoczesności, Fryderyku Nietzschem i Patryku Buchananie. In: *Tygodnik Powszechny*, 12 May 1996.
56. List z Wiednia (4). O oświeceniu. In: *Tygodnik Powszechny*, 25 August 1996.
57. Posłowie. In: *Friedrich Nietzsche: Niewczesne rozważania*. Transl. Łukasiewicz, M.; Znak, Cracow 1996, p. 329-345.
58. Czas Płynie, Dziecko się Bawi. Nietzsche o Czasie, Cierpieniu, Szczęściu i Niepamięci. In: *Kwartalnik Filozoficzny*, 1997, vol. 25, no. 2, p. 29-46.
- 58.a. English version: Human Nature and the Nature of Time: A Nietzschean Metaphor and Its Consequences. In: Cohen, R.S. and Tauber, A.I. (eds.): *Philosophies of Nature: the Human Dimension*. Kluwer Academic Publishers, Dordrecht 1998, p. 107-119.
59. Radość i ból, groza i sen: Nietzschego opowieść o moralności. Introduction to: Fryderyk Nietzsche, *Z genealogii moralności*. Znak, Cracow 1997.
60. Krótka historia Apokalipsy i jej zeświecczenia. In: *Gazeta Wyborcza*, 8-9 August 1998.
- 60.a. Reprinted in: *Heidegger i filozofia współczesna*. Państwowy Instytut Wydawniczy (PIW), Warsaw 1998, 2nd ed. (see also I-1a.)
- 60.b. Reprinted in: KM (ed.), *Koniec Tysiąclecia*, Castelgandolfo Colloquia, vol. 8, Cracow/ Warsaw 1998.
- 60.c. German version: Kurze Geschichte der Apokalypse und ihrer Verweltlichung (Lecture held on 9 May 1998 in the auditorium at the University of Göttingen at the occasion of Hans Ludwig Schreiber's 65th birthday). Transl. Griese, F.; in: *Rechtshistorisches Journal*, 1998, no. 17, p. 347-361.
- 60.d. Reprinted in: KM (ed.), *Am Ende des Millenniums. Zeit und Modernitäten*. Castelgandolfo Colloquia, (see II. 1.), vol. 8, Klett-Cotta, Stuttgart 2000.

- 60.e. Reprinted in: *Kultur, Wissenschaft und Politik am Ende des 20. Jahrhunderts: Erwartungen, Visionen, Ängste?* Vandenhoeck und Ruprecht, Göttingen 1999.
61. Rok 2000. In: *Tygodnik Powszechny*, 16 August 1998.
- 61.a. German version: Das Jahr 2000, in: KM (ed.), *Am Ende des Millenniums. Zeit und Modernitäten*. Castelgandolfo Colloquia (see II. 1.), vol. 8, Klett-Cotta, Stuttgart 2000.
62. Józef Tischner, *Filozofia dramatu / Spór o istnienie człowieka* (book review of Tischner, *J. Filozofia dramatu*, ZNAK, Cracow 1999, and Tischner, *J. Spór o istnienie człowieka*. ZNAK, Cracow 1998.). In: *Tygodnik Powszechny*, 1999, no. 17, p. 1; 8.
63. Tischnerowy smak życia. In: *Tygodnik Powszechny*, 25 April 1999.
- 63.a. German version: Jozef Tischners Philosophie. Transl. Griese, F. In: *Transit* 20, 2001, p. 178-188.
64. Twarzą w twarz. In: *Tygodnik Powszechny*, 9 July 2000.
- 64.a. Abridged version reprinted in: *Gazeta Wyborcza*, 26-27 July 2010.
65. Śmierć Boga. In: *Gazeta Wyborcza*, 15-16 July 2000.
- 65.a. German version: Der sterbende Gott. Transl. Griese, F. In: *Transit* 19, 2000, p. 105-122.
- 65.b. German version (abridged): Der sterbende Gott. Über die Unmöglichkeit den Tod zu begreifen. In: *Wiener Zeitung* (supplement), 25-26 August 2000, p. 10-11.
66. Politik und Werte. Transl. Griese, F. In: *Die Union*, 2000, no. 1, p. 49-58.
- 66.a. Reprinted in: *Transit* 21, 2001, p. 208-218.
- 66.b. Abridged version: Wie die Werte in die Welt kommen. In: *Die Presse* (Spectrum), 5-6 May 2001.
- 66.c. Polish version: Polityka i wartości. In: *Rzeczpospolita* (supplement: Plus i Minus) 19-20 August 2000, p. 4-5.
- 66.d. Abridged Polish version in: *Kronos* 2008, no. 3, p. 159-166..
- 66.e. English version: Politics and Values. In: *Aspenia*, November 2000-March 2001, vol. 6, no. 13, p. 6-13.
- 66.f. Reprinted in: Minkov, S. and Nowak, P. (eds.): *Man and His Enemies. Essays on Carl Schmitt*. Białystok 2008.
- 66.g. Italian version: La politica e i valori. In: *Aspenia*, November 2000-March 2001, p. 6-13.
- 66.h. Reprinted in: *Aspenia* 1995-2005 (dieci anni alla velocità della storia), 2005, no. 31.
- 66.i. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 445-458.
67. Śladami Zaratusztry. Rozum, co boli. In: *Znak*, 2001, no. 6.

68. Józef Tischner (1931-2000). In: *Gazeta Wyborcza*, 29 June 2001, p. 2.
69. Polski kształt dialogu. Tischner i Kołakowski. In: *Tygodnik Powszechny*, 31 March 2002.
- 69.a. Reprinted in: *Przegląd filozoficzno-literacki*, 2007, no. 3-4 (18).
70. Krzysztof Michalski o Gadamerze. In: *Gazeta Wyborcza*, 15 March 2002, p. 16.
71. Płomień wieczności. Metafora ognia i Nietzsche. In: *Rzeczpospolita* (supplement: Plus i Minus), 3 September 2003, p. 5 and 8-12.
- 71.a. Reprinted in: *Znak*, no. 584, 2004.
72. Wieczna miłość. In: *Tygodnik Powszechny*, 10 October 2004, p. 8 and 17 (part 1); 17 October 2004, p. 8 and 13 (part 2).
73. Die Einheit Europas ist eine Aufgabe (acceptance speech). In: Theodor-Heuss-Stiftung (ed.): *Theodor-Heuss-Preis 2004. Anstöße für ein Europa der Bürger*. Stuttgart 2004, p. 33-40.
74. The Spiritual and Cultural Dimension of Europe. Reflection Group initiated by the President of the European Commission and coordinated by the Institute for Human Sciences. Concluding Remarks by Kurt Biedenkopf, Bronislaw Geremek and Krzysztof Michalski. European Commission, Vienna / Brussels, October 2004, p. 8-15.
- 74.a. Polish version: Co łączy Europę? Transl. Sommer, Ł.; in: *Gazeta Wyborcza*, 11-12 December 2004.
- 74.b. German version: Was hält Europa zusammen? (with Kurt Biedenkopf, Bronislaw Geremek and Michel Rocard). In: *Transit* 28, p. 82-93.
- 74.c. What Holds Europe Together? Concluding Remarks (with Kurt Biedenkopf, Bronislaw Geremek and Michel Rocard). In: KM (ed.), *What Holds Europe Together? Conditions of European Solidarity*, vol. I. Central European University Press (CEU), Budapest/ New York 2006, p. 93-102.
75. Kochać Boga. In: *Gazeta Wyborcza*, 15 April 2005.
- 75.a. Extended version: Kochać Boga. In: *Tygodnik Powszechny*, 17 April 2005.
- 75.b. Reprinted in: *Czuwanie*, 1-8 Kwietnia 2005. Znak, Cracow 2005.
- 75.c. German version: Gott zu lieben. Johannes Paul II (1929-2005). Transl. Pollack, M.. In: *Transit* 29, 2005, p. 5-13.
- 75.d. Abridged version: Nicht das Recht. Nur die Liebe. Transl. Pollack, M.; in: *Der Standard*, 9-10 April 2005.
76. Debata Tischnerowska: Cóż jest prawdą. Dalszy ciąg jest zawsze nieznan (discussion with KM; Kołakowski, L.; Stróżewski, W.; Tazbir, J.). In: *Rzeczpospolita* (supplement: Plus i Minus), 20-21 May 2006, p. 8.

77. O wiecznym powrocie tego samego. Nienasycone pragnienie kolejnych chwil. In: *Tygodnik Powszechny*, 24 December 2006, p. 14 (part 1); 31 December 2006, p. 9 (part 2); 7 January 2007, p. 14 (part 3).
78. Nadczłowiek. In: *Zeszyty Literackie*, no. 96 (2006).
79. Nietzsche o czasie, śmierci i miłości. In: *Newsweek* (Polish edition), 21 April 2007.
80. Nietzsche i chrześcijaństwo. In: *Dziennik* (supplement: Europa), 16 July 2007, p. 15.
81. Nihilizm: miejsce dla Boga. In: *Gazeta Wyborcza*, 4-5 August 2007.
- 81.a. German version: Nihilismus: Ein Ort für Gott. Transl. Stroinska, D. In: *Transit* 33, 2007, p.176-189.
82. Cisza śmierci. Medytacje o rzeczach ostatecznych. In: *Dziennik* (supplement: Europa), 1 September 2007, p. 14-15.
- 82.a. Reprinted in: Luciana Frassati (ed.): *Mój Brat Pier Giorgio*, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2008.
83. Kruchość tego wszystkiego. Myśli Leszka Kołakowskiego organizują nasze życie duchowe. In: *Gazeta Wyborcza*, 20-21 October 2007.
- 83.a. German version: Die Zerbrechlichkeit des Ganzen. Zum 80. Geburtstag von Leszek Kolakowski. Transl. Weiler, T. In: *Transit* 34,2008, p. 5-19.
- 83.b. Abridged German version: Was die Menschen wirklich brauchen. In: *Die Presse* (supplement: Spectrum), 23 February 2008.
- 83.c. Reprinted in: *Leszek Kolakowski, myśliciel i obywatel*, Fundacja Stefana Batorego, Warszawa 2010.
- 83.d. The Fragility of It All. Transl. Zolkos, M. In: *Angelaki: Journal for the Theoretical Humanities*, vol. 15, no. 3 (2010), p. 99-108.
- 83.e. Reprinted in: *Costica Bradatan (ed) Philosophy, Society and the Cunning of History in Eastern Europe* (London: Routledge, 2012), 240 pp.
- 83.f. Excerpts reprinted in: *Zeszyty Literackie*, Numer specjalny 1/2012, p. 31-33.
84. Wola mocy. In: *Zeszyty Literackie*, no. 97 (2007).
85. Kościół szeroko otwarty. In: *Dziennik* (supplement: Europa), 16 February 2008.
86. Sens zmartwychwstania. In: *Gazeta Wyborcza*, 21 March 2008.
87. Źródła moralności biją głębiej (book review of: Kołakowski, Leszek: *Ułamki filozofii*. Prószyński i S-ka, Warsaw 2008). In: *Gazeta Wyborcza*, 9-10 May 2009.
88. Polityka i wartości. Postscriptum. In: *Kronos*, 2008, no. 3, p. 167-169.
- 88.a. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 459-463.
89. O wieczności. W odpowiedzi krytykom. In: *Krytyka Polityczna*, 2009, no. 16-17.

- 90.** Dobro w oczach Boga. In: *Gazeta Wyborcza*, 20-21 March 2010.
- 90.a. Reprinted in: *Dobrobyt* (Anthology). Gdańsk 2010, p. 29-47.
- 90.b. Reprinted in: *Przebyta Droga 1989-2009. Dla Aleksandra Smolara*, Fundacja Stefana Batorego, Fundacja Zeszytów Literackich, Warsaw 2010, p. 255-260.
- 91.** Rozmowy w Castel Gandolfo. Czegoś takiego nie było dawno, jeśli w ogóle było kiedykolwiek. In: *Gazeta Wyborcza*, 3-5 April 2010.
- 91.a. Also published as preface to: *Rozmowy w Castel Gandolfo*, vols. 1 and 2. Znak i Centrum Myśli Jana Pawła, Warsaw/Cracow 2010, 1269 pp.
- 92.** Wspomnienia o ofiarach. Dla tych co odeszli, dla tych, co zostali. In: *Wprost*, 25 April 2010, no. 17, p. 6-7.
- 93.** Der Kopfarbeiter. In: *Gusil. Österreichs eigentliches Qualitätsmagazin. Punkt*, 24 June 2010, vol. 50, no. 1, p. 20.
- 94.** Zrozumieć przemijanie. In: *Zeszyty Literackie*, no. 115 (2011), p. 69-75.
www.iwm.at/files/ZL_2011-03.pdf
- 95.** Emocje i obowiązki. Oblicza patriotyzmu. In: *Instytut Obywatelski*, 13 November 2011. www.instytutobywatelski.pl/3458/lupa-instytutu/emocje-i-obowiazki
- 95.a. Reprinted in: *Gazeta Wyborcza*, 31 December 2011/1 January 2012.
www.iwm.at/files/GW_2011-12-31.pdf
- 96.** Cud dobra. In: *Gazeta Wyborcza - Magazyn*, 7 - 9 April 2012, p. 27.
www.iwm.at/files/GW_2012-04-07.pdf
- 97.** Cud dobra. In: *Zeszyty Literackie*, no. 119 (2012), p. 41-42.
- 97.a. German version: Nachdenken über das Wunder des Guten. In: *Die Presse*, 4 October 2012.
<http://diepresse.com/home/meinung/gastkommentar/1297697/Nachdenken-ueber-das-Wunder-des-Guten>
- 98.** Tutaj rządzi Pan Rynek (on Michael Sandel's "What Money Can't Buy: The Moral Limits of Markets"). In: *Gazeta Wyborcza - Magazyn*, 15 - 16 December 2012, p. 22.
http://wyborcza.pl/magazyn/1,129862,13049960,Tutaj_rzadzi_Pan_Rynek.html
- 98.a. Reprinted under the title "Money, Money" as preface to Michael Sandel, *Czego nie można kupić za pieniądze* (Polish translation of *What Money Can't Buy: The Moral Limits of Markets*), Warsaw: Kurhaus Publishing 2012.
- 99.** Nadzieja i miłość. In: *O nadziei. Przewodnik Kulturalny. Bezplatny dodatek do „Niezbednika Inteligenta. O mózgu”*, Cracow 2013, p. 15. (see IV.16).
- 100.** Czy różnorodność religii może się obyć bez sporu, a przynajmniej bez przemocy, bez walki, bez wojny? (summary of a discussion with Nilüfer Göle, John Gray and Tomas Halik). In: *ZNAK*, July-August 2011, no. 674-675(7-8), 76.

Interviews and discussions

1. Wypowiedź w dyskusji. In: *Nauka, religia, dzieje : co to znaczy realnie być...? II Seminarium Interdyscyplinarne w Castel Gandolfo, 6-9 wrzesień 1982 roku*, pod red. J. Janika i P. Lenartowicza, Cracow 1984, p. 116-117.
2. Pomoc młodym demokracjom (Interview led by Szewc, P.). In: *Życie Warszawy*, 2 March 1992, no. 52.
3. Lubię uczyć filozofii, pisać o niej, ale to wcale nie kłóci się z obowiązkami obywatelskimi (Interview led by Wildstein, B.). In: *Życie Warszawy*, 17-18 December 1994.
4. Na co nam Nietzsche? (Discussion between J. S. Buras, M. J. Siemek, M. Łukasiewicz, B. Baran and K. Michalski). In: *Literatura na świecie*, 1995, no. 10, p. 287-311.
5. Rozum powstaje w dialogu (Interview led by Jarmusiewicz, A.). In: *Rzeczpospolita*, 16-17 March 1996.
6. Interview. In: Horodecki, J. (ed.): *Diese echten Österreicher*. Aster Verlag, Cracow 1996, p. 197-212.
7. Trwoga śmierci, trwoga życia (Interview led by Żakowski, J.). In: *Gazeta Wyborcza*, 29-31 March 1997.
8. Siedzimy na wulkanie (Interview led by Krasowski, R. and Ostrowski, J.). In: *Życie*, 18-19 April 1998.
9. Po co Nietzsche? (Discussion between Leszek Kołakowski and KM). In: *Gazeta Wyborcza*, 6-7 June 1998.
- 9.a. Italian version: Perché Nietzsche? In: *Micromega. Almanacco di filosofia*, no.5, 2002, p. 73-84.
10. Kościół Jana Pawła II (Interview led by Ostrowski, J.). In: *Życie*, 24-25 October 1998, p. 9-10.
11. Europa i co z tego wynika (Interview led by Jarmusiewicz, A.). In: Jarmusiewicz, A. (ed.): *W Polsce, czyli w Europie. Rozmowy na początek XXI wieku*. Wydawnictwo WAM, Cracow 1998, p. 87-92.
12. Czas i życie to jedno (Interview led by Makowski, J.). In: *Tygodnik Powszechny*, 3 January 1999.
- 12.a. Reprinted in: Makowski, Jarosław (ed.): *Mistrzowie w krainie życia. Rozmowy nie tylko o filozofii*. Forum Aletheia, Warsaw 2001, p. 25-38.
13. Sto lat Gadamera. In: *Gazeta Wyborcza*, 11 February 2000.

14. Wiedniowi kazania nie pomogą (Interview led by Cichy, M.). In: *Gazeta Wyborcza*, 6 March 2000.
15. Chrześcijaństwo przed nami (Discussion with Kazimierz Nycz, Janusz Poniewierski, Karol Tarnowski, Jacek Żakowski and KM). In: *Znak*, no. 540, May 2000, p. 86-101.
16. Identität ist eine offene Frage (Interview led by Mitlöhner, R.). In: *Die Furche*, 4 April 2002, no. 14.
17. Salto mortale bez asekuracji (Interview led by Smoleński, P.). In: *Gazeta Wyborcza*, 4-5 May 2002.
18. Debata o nadziei (Discussion with Barbara Skarga, Władysław Stróżewski, Charles Taylor and KM; led by Mech, K.). In: *Tygodnik Powszechny*, 26 May 2002.
19. Żądło Nietzschego (Discussion with Jacek Filek, Karol Tarnowski and KM; led by Tischner, Ł.). In: *Znak*, August 2002, no. 567 (8), p. 13-28.
20. Kołakowski idzie! (Interview with M. Król and K. Michalski led by J. Makowski). In: *Tygodnik Powszechny*, 3 November 2002.
21. O czasie i śmierci. In: Janowska, K. and Pucharski, P. (eds.): *Rozmowy na nowy wiek*, part 2. Znak, Cracow 2002, p. 33-50.
22. Wartości zazwyczaj dzielą (Interview led by Makowski, J.). In: *Tygodnik Powszechny*, 12 October 2003.
23. Krzyk wojen, prąd źródeł (Discussion with Barbara Skarga, Ernst-Wolfgang Böckenförde, Tadeusz Gadacz, Waław Hryniewicz, Władysław Stróżewski and KM; led by Dorosz, K.). In: *Tygodnik Powszechny*, 12 May 2004.
24. Jaskinia filozofów: o miłości: krzyk wojen, prąd źródeł (Discussion with Barbara Skarga, Ernst-Wolfgang Böckenförde, Tadeusz Gadacz, Waław Hryniewicz, Władysław Stróżewski and KM). In: *Tygodnik Powszechny*, 16 May 2004.
25. Kochając, wracamy do raju (Interview led by Janowska, K.). In: *Polityka*, 12 June 2004, no. 24.
26. Rozmowy pod palmą (Interview led by Okoński, M.). In: *Tygodnik Powszechny*, 17 October 2004.
27. Wir, die anderen, gehören dazu. Eine politische und eine philosophische Stimme zur Erweiterung der Union (discussion with contributions by KM and Javier Solana). In: *Die Presse*, 30 April 2004. <http://diepresse.com/home/politik/eu/157974/print.do>
28. Na skrzyżowaniu idei i życia (Interview led by Wiścicki, T.). In: *Newsweek Polska*, no. 6, 13 February 2005, p. 28-29.
29. Das Leben Karol Wojtylas ist sein wirkliches Werk (Interview led by Prantner, C.). In: *Der Standard*, 26-27 February 2005.

30. The Economy Alone Is not Enough (Interview led by Moren, R.). In: *East Europe and Asia Strategies*, no. 3, February 2005, p. 40-45.
31. Człowiek w obliczu zła (Interview led by Czaczkowska, E.). In: *Rzeczpospolita* (supplement: Plus i minus), March 2005.
32. Radykalna otwartość świata (Interview led by Przyhodzeń, M.). In: *Przegląd Polityczny*, 2005, no. 71, p. 14-18.
33. Mecenas myślenia (Interview led by Karoń-Ostrowska, A.). In: *Więź*, no. 4 (570), April 2006, p. 4-10.
34. Płomień wieczności. Nietzsche o czasie, śmierci i miłości (Interview led by Dybel, P.). In: *Dziennik (Europa supplement)*, 21 April 2007.
35. Co po śmierci Boga? (Discussion with Krystian Lupa and KM; led by Kozłowska, D.). In: *Gazeta Wyborcza*, 12-13 May 2007.
36. Jesteśmy chorzy na wieczność. Płomień Nietzschego (Interview led by P. Dybel on KM, *Płomień wieczności* (see I.3.); followed by a review by Zbigniew Mikołajko). In: *Nowe Książki*, no. 5, 2007, p. 4-9.
37. Czy Nietzsche był religijny (Discussion with Leszek Kołakowski, Andrzej Kłoczowski and KM; led by Bielik-Robson A.). In: *Dziennik (supplement: Europa)*, 9 June 2007.
38. Nietzsche ochrzczony? (Conversation on KM, *Płomień wieczności* (see I.3.) with the author, Tadeusz Gadacz, Piotr Graczyk and Paweł Kłoczowski) in: *Znak*, no.10, 2007, p. 56-78. www.dziennik.pl/drukowanie/208898
39. Kowalski, pierwszy po Bogu (Discussion with Grzegorz Ryś and KM). In: *Tygodnik Powszechny*, 10 June 2007.
40. Nie ma IV Rzeczypospolitej (Interview led by Sierakowski, S.). In: *Dziennik (Europa supplement)*, 16 June 2007.
41. Instytut szeroko otwarty (Interview led by Leszczyński, A.). In: *Gazeta Wyborcza* 10-11 November 2007.
42. Ein Netzwerk von Zugehörigkeiten (Discussion with Ralf Dahrendorf and KM). In: *Der Standard*, November 2007.
43. Dialog z Krzysztofem Michalskim (Interview led by Magdalena Bajer). In: *Odra.*, 12, 2007. <http://odra.okis.pl/article.php/647>
44. Kiedy polski Kościół był szeroko otwarty (Interview led by Michalski, C.). In: *Dziennik (Europa supplement)*, 16 February 2008.
45. Świat po papieżu. (Discussion between A. Applebaum, M. Król, K. Nycz, A. Michnik, T. Snyder and K. Michalski). In: *Gazeta Wyborcza*, 2008, 6 December 2008.

46. Nietzsche nasz współczesny (Interview led by Wigura, K.). In: *Dziennik (Europa supplement)*, 3-4 January 2009.
47. Święty w płomieniach (Interview led by Skowrońska, M.). In: *Gazeta Wyborcza* (supplement: Lęk i nadzieja), 16 April 2009.
48. Jak wygaśnięcie wulkanu (Interview led by Franaszek, A. and Jankowicz, G.). In: *Tygodnik Powszechny*, 13 September 2009.
49. Chcesz wiedzieć jak żyć? Nie dzwoń. (Interview led by Duda, S. and Leszczyński, A.). In: *Gazeta Wyborcza*, 25 March 2010.
50. O babie, co przychodzi do lekarza i o tym, kto powinien zostać prezydentem Polski. (Kwestionariusz Žižka) In: *Krytyka polityczna*. Manifest komunistyczny i kryminał 2010, no. 21-22.
51. Kardynał i filozof: dialog na temat epoki w cieniu chwiejących się katedr. Debata Christophera Schönborna z Charlesem Taylorem (discussion between Ch. Schönborn, Ch. Tayler and K. Michalski). In: *Fronda*, 2010, no. 56, p. 124-137.
52. Papież a polityczna chuliganeria (Interview led by Godlewski, A.). In: *Polska*, 16 August 2010, p. 5.
53. Papież by się temu sprzeciwili. In: *Polska*, 28 August 2010, p. 18.
54. Polski kościół ubogi duchem (Interview led by Leszczyński, A.). In: *Gazeta Wyborcza*, 6 September 2010.
55. Zrozumieć przemijanie. Rozmowa z Krzysztofem Michalskim. In: *Kronos*, no. 3, 2010, p. 223-230. www.kronos.org.pl/index.php?23161,874
- 55.a. Reprinted in: Zrozumieć przemijanie (see I. 4.), p. 5-20.
56. Wolny człowiek i Bóg (Interview led by Wiśniewska, K.). In: *Gazeta Wyborcza*, 26 April 2011.
57. Myślenie jako przygoda (Interview led by Michał Nowak). In: *Dwójka polskie radio*, 2 June 2011. www.polskieradio.pl/8/402/Artykul/379722,Myshlenie-jako-przygoda-
58. Ślad wieczności - rozmowa z Krzysztofem Michalskim (Interview led by Rozmawia Dominika Kozłowska). In: *Znak*, nr. 676, September 2011. [www.miesiecznik.znak.com.pl/index.php?tekst=1031](http://www miesiecznik.znak.com.pl/index.php?tekst=1031)
59. Michalski: Moralizowanie nie zastąpi polityki (Interview led by Michał Sutowski). In: *Krytyka Polityczna*, 15 September 2011. www.krytykapolityczna.pl/Wywiady/MichalskiMoralizowanieniezastapipolityki/menuid-77.html
60. Michalski: Do czego filozofii potrzebna jest religia? (Interview led by Jakub Majmurek). In: *Krytyka Polityczna*, 19 April 2012.

www.krytykapolityczna.pl/Wywiady/MichalskiDoczegofilozofiiipotrzebnajestreligia/menuid-77.html

- 60.a. German edition: *Wozu braucht die Philosophie Religion?*. In: *Transit* 47, 2015, p. 108-124.

V. Scholarly translations

1. Patočka, J.: Heidegger. In: *Znak*, 1974, no. 6 (240), p. 713-716.
 - 1.a. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie*, p. 367-371.
2. Heidegger, M., Wprowadzenie do „Co to jest metafizyka?”. In: *Znak*, 1 June 1974, no. 6 (240), vol. 26, p. 758-772.
3. Gadamer, H.-G.: Problem dziejów w nowożytnej filozofii niemieckiej. In: *Znak*, 1975, no. 11-12 (257-258). Original: Gadamer, H.-G.: Das Problem der Geschichte in der neueren deutschen Philosophie. In: Gadamer, H.-G.: *Kleine Schriften I*. J.C.B. Mohr Verlag, Tübingen 1967, p. 1-10.
 - 3.a. Reprinted in: *Rozum, słowo i dzieje. Szkice wybrane* (see II. 4.), p. 20-31.
 - 3.b. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 331-344.
4. Patočka, J.: Czy dzieje mają sens? (Hat Geschichte einen Sinn?). In: *Znak*, 1975, vol. 27, no. 11-12 (257-258), p. 1396-1414. Original: Patočka, J.: Hat Geschichte einen Sinn? In: Patočka, J.: *Ketzerische Essays zur Philosophie der Geschichte und ergänzende Schriften*. Klett-Cotta, Stuttgart 1988, p. 77-104.
 - 4.a. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 373-399.
5. Heidegger, M.: Koniec filozofii i zadanie myślenia (Das Ende der Philosophie und die Aufgaben des Denkens). In: *Teksty*, 1976, no. 4-5.
 - 5.a. Reprinted in: Heidegger, M.: *Ku rzeczy myślenia*. Fundacja Aletheia, Warsaw 1999.
 - 5.b. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 211-231.
6. Heidegger, M.: Hölderlin i istota poezji (Hölderlin und das Wesen der Dichtung). In: *Twórczość*, 1976, no. 5, p. 91-101.
7. Gadamer, H.-G.: Semantyka i hermeneutyka (Semantik und Hermeneutik). In: *Teksty*, 1977, no. 4. Original: Gadamer, H.-G.: Semantik und Hermeneutik. In: Gadamer, H.-G.: *Kleine Schriften III. Idee und Sprache. Platon, Husserl, Heidegger*. J.C.B. Mohr Verlag, Tübingen 1972, p. 251-260.
 - 7.a. Reprinted in: *Rozum, słowo i dzieje. Szkice wybrane* (see II. 4.), p. 107- 118.
 - 7.b. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 297-310.
8. Heidegger, M.: Budować Mieszkać Myśleć. In: *Teksty*, 1974, no. 6, p. 137-152.

- 8.a. Reprinted in: Martin Heidegger. *Budować Mieszkać Myśleć. Eseje wybrane* (see II. 3.), p. 316-334.
- 8.b. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 191-209.
9. Gadamer, H.-G., Historia pojęć jako filozofia. In: *Drogi filozofii współczesnej*, PWN, Warsaw 1978, p. 223-242. Original: Gadamer, H.-G.: Begriffsgeschichte als Philosophie. In: Gadamer, H.-G.: *Kleine Schriften III*, p. 237-250.
- 9.a. Reprinted in: *Rozum, słowo i dzieje. Szkice wybrane* (see II. 4.), p. 90- 106.
- 9.b. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 311-330.
10. Gadamer, H.-G., Człowiek i język (Mensch und Sprache). In: *Teksty*, 1976, no. 6, p. 9-21. (Original: Mensch und Sprache. In: Gadamer, H.-G.: *Kleine Schriften I. Philosophie, Hermeneutik*. Mohr (Paul Siebeck) Verlag, Tübingen 1967, p. 93-100.
- 10.a. Reprinted in: Gadamer H.-G., *Rozum, słowo i dzieje. Szkice wybrane* (see II. 4.), p. 47-56.
- 10.b. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 285-295.
11. Gadamer, H.-G., *Rozum, słowo i dzieje. Szkice wybrane* (see II. 4.), 320 pp.
12. Picht, G.: Pojęcie odpowiedzialności. In: *Znak*, 1979, vol. 31, no. 1-2, p. 3-24. Original: Picht, G.: Der Begriff der Verantwortung. In: *Wahrheit, Vernunft, Verantwortung. Philosophische Studien*. Ernst Klett Verlag, Stuttgart 1969.
- 12.a. Reprinted in: *Zrozumieć przemijanie* (see I. 4.), p. 401-430.